

Мирон Черепанин

ЛЬВІВСЬКА ФІЛАРМОНІЯ У КОНЦЕРТНОМУ ЖИТТІ ГАЛИЧИНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.

(за матеріалами періодичних видань)

Актуальність розгляду цієї теми полягає в тому, що вона не знайшла повномасштабного наукового висвітлення в сучасній музикознавчій літературі. В радянські часи дослідники з відомих політичних причин змушені були трактувати мистецькі події минулого тенденційно, підлаштовувати їх до вимог партійного керівництва. Тільки в умовах незалежної України почався процес наукового переосмислення зазначеного періоду. Окремі статті, що були опубліковані за останні роки, викликають певний інтерес завдяки введенню у науковий обіг значного архівного та статистичного матеріалу. Однак, переважна більшість авторів звертала увагу лише на окремі сторони діяльності філармонії у концертному житті Галичини. Така роздрібленість матеріалу не давала повної уяви про цю концертну інституцію майже за півстолітній період її існування.

Важливими для розкриття досліджуваної теми є наукові праці, присвячені історії музичної культури галицького регіону протягом ХІХ–ХХ століть. Зокрема, це монографії Марії Загайкевич [1], Любові Кияновської [2], Лешека Мазепа [3], спогади, статті, рецензії та огляди Василя Витвицького [4]. Ґрунтовне дослідження культурного життя в Генеральній Губернії здійснила Наталія Антонюк [5]. Діяльності Інституту народної творчості та окремим подіям культурно-освітнього життя Галичини у складний для України час німецької окупації присвячена стаття Ірини Довгалюк та Сергія Шнерха [6].

Основним джерелом нашої публікації стали періодичні видання та літературно-мистецькі часописи “Артистичний вісник”, “Боян”, “Музичні вісті”, “Українська музика”, “Наші дні”.

Дослідження даної проблеми ілюструє особливість історичного досвіду концертного життя Галичини. Розвиваючись у взаємодії із суспільно-політичними чинниками, Львівська філармонія навіть у найважчих умовах змогла досягти значного піднесення, зберегти і примножити духовну спадщину народу, його традиції, ментальність – усе, що складає основу існування культури. Здатність культури до самозбереження і саморозвитку у різнонаціональному галицькому середовищі проявлялася як на початку ХХ ст., так і в роки Другої світової війни.

Метою статті є висвітлення діяльності Львівської філармонії у концертному житті Галичини як своєрідної і цікавої сторінки в історії української культури першої половини ХХ ст. В ряді представлених завдань відзначимо

М. Черепанин Львівська філармонія у концертному житті Галичини першої половини ХХ ст. найважливіші: виділити головні етапи розвитку філармонії в історичному контексті; акцентувати увагу на концертних програмах симфонічного оркестру філармонії, особистостях диригентів, співаків та окремих виконавців; засвідчити виконавський рівень оркестру та солістів фаховими рецензіями визначних діячів музичного мистецтва.

Філармонія була провідною концертною організацією Львова. Свою професійну діяльність вона розпочала у 1902 р. під дирекцією Л.Геллера і була розміщена в будинку давнього Скарбківського театру. Артистичним керівником симфонічного оркестру Геллер призначив відомого чеського музиканта Л.Челянського [7]. Оркестр складався переважно з вихованців Празької консерваторії. 27, 28 і 29 вересня відбулися перші урочисті концерти. У виконанні філармонічного оркестру прозвучали твори польських та західноєвропейських композиторів З.Носковського, В.Желенського, Г.Ярецького, С.Невядомського, Я.Галля, С.Монюшка, Ф.Шопена, Ф.Ліста, Р.Вагнера, Н.Паганіні, Е.Гріга, Л.Бетховена, П.Чайковського та ін. Учасниками концертів були хорові колективи “Лютня”, “Ехо”, “Академічний хор” та солісти: співаки О.Мишуга, Г.Богус-Геллерова, піаніст З.Стойковський, скрипаль Я.Коціян. Після першого репрезентативного представлення Львівська філармонія почала активну концертну діяльність. У наступному сезоні 1902-1903 року відбувся ряд концертів, у яких взяли участь італійський тенор А.Бончі, піаністи Ю.Слівінський, Б.Цайслер, Л.Годовський, співачки Дж.Беллінчіоні, Я.Королевич-Вайдова, скрипалі Е.Соре, Ф.Ондржічек [8].

Про високу виконавську майстерність симфонічного оркестру переконливо свідчить і той факт, що крім Л.Челянського, Г.Мельцера, Г.Ярецького оркестром диригували й видатні європейські композитори М.Солтис, В.Желенський, М.Карлович, Г.Малер, Р.Штраус, Р.Леонковалло. Як відзначає Л.Мазепа, “сама їх участь вже свідчить про високий ранг і європейську славу цього оркестру”. Таким чином, протягом двох концертних сезонів “була виконана велика кількість кращих творів світової симфоніки, різноманітна оркестрова література композиторів різних епох та стилів” [9].

У залі філармонії відбулося також чимало українських концертних програм. Їх учасниками були С.Крушельницька, хорове товариство “Львівський Боян” та ін. Дві музичні прем’єри, організовані товариством “Сокіл”, пройшли 6 травня і 6 червня 1903 р. За участю симфонічного оркестру та хору вперше виконувалися твори С.Людкевича – “Українське капріччіо”, хор на слова Т.Шевченка “Косар”, Я.Ярославенка “Музика до вправ” (сл. В.Пачовського), а також два твори М.Лисенка – солоспів “Не забудь юних днів” (сл. І.Франка) і хорова поема “Іван Гус” (сл. Т.Шевченка).

Після гастрольних подорожей діяльність симфонічного оркестру була припинена у зв’язку з розірванням контракту. Наступний директор філармонії

Л.Літинський домовився з військовими оркестрами Львова про створення нового колективу для участі у різноманітних концертних програмах.

Події Першої світової війни перервали роботу філармонії. Її функції перебрала на себе новостворена у 1921 р. “Польська Спілка Музикантів”. Створений при Спілці симфонічний оркестр з 1933 р. знову став називатися оркестром Львівської філармонії під керівництвом А.Солтиса. Численною була аудиторія під час листопадового концерту оркестру за участю львівського скрипаля Я.Гімпеля та піаніста А.Рубінштайна, який відрізнявся неповторністю в оперуванні “цілою гамою ніжних красок і нюансів” [10]. В концерті прозвучали твори Ф.Мендельсона (Увертюра до комедії Шекспіра “Сон в літню ніч”), Й.Брамса (“Варіації на тему Генделя”), Л.Ружицького (симфонічна поема “Король Кофетуа”), П.Чайковського Симфонія № 6.

Програма наступного симфонічного концерту присвячувалася ювілею “Татранського товариства” і була складена з творів виключно польських композиторів. Серед них – “Танок з Осмолоди” Р.Палестра. Автор талановито використав здобутки модерної композиторської і оркестрової техніки, довівши актуальність творчого задуму. Майстерними виявилися “Три відвічні пісні” М.Карловича, а також твори В.Желенського та З.Носковського. У концерті брала участь солістка Варшавської опери С.Федичковська, яка розпочала свою кар’єру як українська співачка. Її яскравий у високих регістрах голос захоплював слухачів “музикальністю і небуденною культурою” [11].

22 березня 1934 р. Львівська філармонія представила ораторію французького композитора Г.П’єрне “Хрестовий похід дітей”. У його виконанні брали участь близько 300 осіб – симфонічний оркестр “Польського музичного товариства” та консерваторії, мішаний хор, жіночий квартет, співаки-солісти.

Насиченим на музичні події виявився концертний сезон 1935 р. Симфонічні концерти проходили під керівництвом визначних диригентів. Про одного з них – Я.Горенштайна рецензенти писали: “Це диригент, який є не тільки великим музикантом, але це поет правдиво глибокий, з великою уявою. Вживається усім своїм єством в інтерпретований твір, віддає його зі щирістю та буйним темпераментом. Його рухи рук свідомі та незвичайно доцільні” [12]. Інший диригент – І.Неймарк “має великий вплив на оркестр в кожному фрагменті виконуваного твору і докладно опановує кожну, навіть найбільшу музичну форму, чи сольні мініатюри (Гренер), чи концертна увертюра (Носковський), симфонічна поема (Сметана), сюїта (Равель), чи врешті симфонія (Франк)” [13]. Єдиною прем’єрою у цьому концертному сезоні була оркестрова сюїта Ч.Марека, який “поза вишуканими звуково-колористичними ефектами, бітональними експериментами і джазово-ритмічними манерами у двох останніх частинах – без глибокої інвенції, але написаний зручно і з артистичною мірою” [14].

Одним із найцікавіших був симфонічний концерт, що відбувся в залі театру (грудень 1935 р.) за участю диригента А. Рудницького та співачки М. Соکیل. Концерт транслювався всіма радіостанціями Польщі. У його виконанні прозвучали “Балетна сюїта” М. Рegera, Перша симфонія О. Бородіна та “Лірична поема” самого диригента для голосу з оркестром. Багатими на концерти виявилися і наступні роки. До їх програм були включені нові твори А. Брукнера (IV симфонія), М. Равеля (“Іспанська рапсодія”), В. Барвінського (“Українська рапсодія”) та інших композиторів. Оркестрами диригували З. Лятошевський, А. Солтис, Я. Горенштайн, І. Неймарк [15].

Крім філармонії у Львові існувала ще одна концертна організація – Концертне бюро М. Тірка, яке також влаштовувало виступи окремих виконавців та композиторів. 15 січня 1934 р. в залі “Польського музичного товариства” відбувся концерт львівських композиторів, на якому виконувалися твори С. Барбага (віолончельна соната), Ю. Коффлера (фортепіанні твори), А. Солтиса (пісні), Р. Палестра (дитяча симфонія). Українську композиторську творчість репрезентував А. Рудницький Першим струнним квітетом.

Ряд цікавих імпрез влаштувало Бюро у 1938 р. Виступу піаніста А. Унінського фахову оцінку дав Р. Савицький: “Велика сконцентрованість і дуже вміле підчеркнення стилів Баха та особливо Скарлатті, глибина поезії Шумана, технічно-інтерпретаційні труднощі варіацій Брамса на тему Паганіні, елегантність програмових картин Дебюссі і врешті – усі численні питомі прикмети музики Ліста і Шопена, все це в інтерпретації Унінського було подане в спосіб справді досконалий і переконливий” [16].

Характерні особливості високого мистецького рівня виділив С. Людкевич у виступі англійських артистів – віолончелістки Т. Райс і піаніста Д. Ганта. Перша відзначилася “Благородним тоном, непорочною інтонацією і темпераментом”, а друга – “рідко подибуваним оксамітним ударом, який майже ніколи, навіть у форте, не доходить до яркого звуку” [17]. Обидва віддавали перевагу класичним формам віолончельної літератури XVI-XVII ст.

Серед солістів цікавими були сольні виступи молодих віртуозів – піаніста О. Домініка і скрипаля Ф. Германа. За оцінкою С. Людкевича, піаніст на початку своєї кар’єри ще не виявив “якогось виразного мистецького обличчя”, тому його виконання “не стояло на стилевій висоті”. Ф. Герман (лауреат Міжнародних конкурсів у Варшаві і Відні) “є під кожним оглядом артистом-виконавцем високого класу, однаково у класичному, як і концертно-віртуозному стилі”. С. Людкевич також відзначив виступ піаністки Ст. Гольдгаммер і скрипаля С. Гольдберга наприкінці концертного сезону 1938 р. Піаністка була однією з кращих місцевих виконавських сил. “Її техніка, хоча може й не зовсім непорочна, все ж таки при її музикальній інтелігенції і виконавчій хисті дозволяє піаністці опанувати різноманітну програму”. Скрипаль представився як виконавець маловідомої Сонати К. Дебюссі [18].

Таким чином, у міжвоєнне десятиліття завдяки діяльності Львівської філармонії та інших концертних організацій у Львові виступило більше десятка різноманітних камерних ансамблів з різних країн Європи, велика кількість видатних солістів. Було організовано також декілька авторських концертів композиторів і піаністів, зокрема Б.Бартока, К.Шимановського, С.Прокоф'єва, Д.Шостаковича, М.Равеля, а також місцевих авторів – С.Барбага, Ю.Коффлера, А.Солтиса, Л.Ружицького, В.Барвінського. Симфонічний оркестр виконував найрізноманітніші твори світової класики.

Центром музично-театрального життя Львів продовжував ставати і в 1939-1944 роках. У цей період особливо яскраво спалахнули національні таланти, які представляли як місцеві виконавці, так і приїжджі музиканти з різних міст України та з-за кордону. Незважаючи на хід воєнних подій, все це позитивно вплинуло на культурне життя міста і відіграло чималу роль в утвердженні української ідеї боротьби за перемогу над ворогом.

З приходом Радянської влади (вересень 1939 р.) філармонія продовжувала залишатися професійною музичною організацією Львова і стала українською. Її активна діяльність розпочалася під мистецьким керівництвом І.Паїна та диригента М.Колесси. Організований при філармонії симфонічний оркестр відразу розпочав активну підготовку до концертів. Диригенти приклали багато зусиль для добору відповідного репертуару. Оркестром також диригували Н.Рахнін, Л.Брагінський, М.Канерштейн, А.Солтис. У концертах брали участь солісти Л.Мюнцер, Р.Савицький, Т.Ліфан, Б.Гольдштейн, М.Фіхтенгольц, Б.Притикін, Я.Флієр, Я.Зак, А.Луфер та інші.

У першому концертному сезоні оркестр виступив у 60-ти концертах, на яких виконувалися симфонії Л.Бетховена (II і IV), В.Моцарта (g-moll), Ф.Мендельсона (IV), А.Дворжака (V), Й.Брамса (IV), Ф.Шуберта (h-moll), Д.Шостаковича (I), Л.Ревуцького (II), В.Каліннікова (I), твори Ф.Ліста, Р.Вагнера, К.Вебера, М.Мусорського, М.Римського-Корсакова, С.Прокоф'єва. Симфонічний оркестр також виступав з циклами концертів, присвячених творчості П.Чайковського, на честь літературних і музичних діячів (Т.Шевченка, Ф.Шопена) [19]. Систематичні концерти оркестру давали змогу львів'янам познайомитися з кращими зразками світової музики.

Зусиллями Львівської філармонії була організована Державна українська капела "Трембіта" (диригенти П.Гончаров та Д.Котко). Капелу було запрошено з концертами до Києва, Москви, Ленінграда, де, крім пісень "обов'язкового" репертуару ("Кантата про Сталіна" А.Александрова, кантати "Жовтень" М.Вериківського), хор виконував "Реквієм" Д.Верді, IX-у симфонію Л.Бетховена, кантату-симфонію "Кавказ" С.Людкевича. Під керівництвом О.Сороки хор опанував майже всі найвідоміші твори М.Леонтовича ("Пряля", "Щедрик", "Ой устану я"). Досягнення високого мистецького рівня хорової культури

М. Черепанин. Львівська філармонія у концертному житті Галичини першої половини ХХ ст. було заслугою диригента, який “не обмежувався давно знайомими, традиційними засобами виконання творів Леонтовича, а намагався, і не без успіху, знайти новий підхід до цієї з виконавського боку нелегкої справи” [20].

Львівська філармонія активно прилучалася до культурного обслуговування населення міста Львова, його околиць та інших регіонів країни. Відзначаючи у травні 1940 р. 100-літній ювілей П.Чайковського, артисти філармонії здійснювали виїзні концерти до Рави-Руської, Городка, Жовкви, Золочева. Такі ж концерти відбувалися за участю хорової капели “Трембіта”, джаз-оркестру І.Варса, естрадних колективів. Солісти філармонії (співачка Я.Генерт, віолончеліст Т.Ліфан, піаністи Р.Вернер, Л.Мюнцер, скрипаль С.Шац) виступали в концертних залах Києва, Одеси, Сімферополя, Миколаєва, Харкова, Ленінграда, Москви.

Незважаючи на відсутність місцевих артистів, концертне життя міста не припинялося. У Львові гастролювали відомі виконавці-солісти, камерні ансамблі, оперні та оркестрові колективи. Серед них: піаністи Е.Гіельс, Я.Зак, Я.Флієр, скрипалі Б.Гольденштейн і М.Гольденштейн, М.Полякін, квартет ім.Вільома, капела бандуристів, хор “Думка”, Державний симфонічний оркестр СРСР (диригенти О.Гаук і Л.Гінзбург), джаз-оркестр з Харкова під керівництвом О.Корнілова та Е.Рохліна, джазовий квартет “Юранда” з Білорусії, а також ряд інших колективів і виконавців з інших республік СРСР.

Особливого значення в музичному житті Львова мали виступи оркестру двох кращих колективів Києва – Державного симфонічного оркестру України і Державного академічного театру опери та балету ім.Т.Шевченка (диригенти Н.Рахлін, Л.Брагинський, М.Канерштейн). Симфонічний оркестр виступив з трьома концертами, у програмі яких прозвучали твори Л.Бетховена, Ф.Ліста, П.Чайковського, Л.Ревуцького, Б.Лятошинського, Д.Шостаковича. Концерти викликали не лише захоплююче враження слухачів, а й суттєво стимулювали роботу оркестру філармонії, адже “уперше у Львові концертував так прекрасно зіграний ансамбль, уперше Львів чув так прекрасний звук цілого оркестру і поодиноких інструментів (зокрема духових) і вперше стежив за так сильно і досконало виконаними творами симфонічної літератури” [21].

Поряд з академічною музикою все більшої популярності набирав естрадний жанр. Тому, крім симфонічного оркестру, дирекція філармонії подбала про організацію джазового оркестру з метою поширення й утвердження цього жанру на професійній сцені. Перший виступ “Теа-джазу” відбувся на початку квітня 1940 р. Молодий колектив під керівництвом Г.Варса продемонстрував високу виконавську культуру, ансамблеву злагодженість музикантів. Із кожним наступним концертом оркестр набирав все більшої популярності. Він виїжджав у тривалу гастрольну подорож до Москви, Ленінграда, Харкова, Одеси, Батумі, Сочі. З успіхом проходили концерти “Теа-джазу” під

керівництвом Д.Покрасса. Колектив справляв на глядачів незабутні враження “своєю цілеспрямованістю, культурою і художньою майстерністю” [22].

Отже, діяльність Львівської філармонії досягла свого найкращого розквіту в період 1939-1941 роках. Як стверджував В.Барвінський, “Радянський Львів” протягом одного року став справжнім центром музичної культури, яка своїми розмірами перевищує усе те, що на музичній ділянці досі було у Львові” [23].

З приходом німецької влади діяльність філармонії припинилася. Її функції перебрало на себе Концертне бюро під керівництвом О.Гериновича, створене при кабінеті музики Інституту народної творчості [24]. Його організатори зосередили біля себе кращих митців-виконавців Галичини. Їх силами Бюро намагалося “відродити на концертних естрадах призабуту за довгі роки поневолення українську музику й співочу культуру, принести культурну розраду й естетичну насолоду галицькому громадянству в тяжкі воєнні дні”. До творчої співучасті запрошувалися українські співаки і музиканти (О.Руснак, Є.Винниченко-Мозгова, Є.Зарицька, І.Синенька-Іваницька, З.Дольницький, Т.Юськів-Терен, Х.Колесса, Б.Бережницький, Я.Омельський, Т.Микиша, Д.Каранович), які перебували за межами Галичини. Для них створювалися сприятливі умови перебування на рідній землі. За два роки свого існування Концертне бюро організувало у Львові і в краї 700 концертів, з них понад 80 для військових та робітників [25].

У роботі Концертного бюро основна увага зверталася на піднесення мистецького рівня провінційних осередків. З цією метою було створено два вокальні квартети – жіночий “Богема” та чоловічий під керівництвом О.Курочко. Налагодилися тісні контакти з оперним театром. Завдяки допомозі директора театру В.Блавацького, диригентів Л.Туркевича та Я.Барнича, Бюро змогло організувати низку концертів визначних артистів театру. В таких імпрезах брали участь Є.Поспієва, Л.Черних, І.Туркевич-Мартинець, Л.Кальченко, С.Гавришук, Н.Шевченко, Л.Німців, В.Тисяк, Л.Рейнарович, І.Романовський, Л.Ольховий, Р.Кокотайло, а також солісти балету, артисти драми. До згаданих виконавців долучалися й інші мистецькі сили Львова – піаністи М.Роговська, Р.Савицький, співаки О.Лозицька, М.Сабат-Свірська, О.Бандрівська, Д.Йоха, скрипалі Л.Деркач, Ю.Крих, віолончеліст І.Барвінський, капела бандуристів під керівництвом С.Ганушевського, хорові та інструментальні колективи.

Ряд небуденних подій відбулися в музичному житті Львова. Ними стали два великі концерти, що відбулися 15 і 25 вересня 1943 р. в залі оперного театру. Концерти мали неабияке суспільно-політичне значення, адже їх кошти були призначені на користь добровольців стрілецької дивізії “Галичина”. Трансляція концертів по радіо давала можливість розширити слухацьку

М. Черепанин. Львівська філармонія у концертному житті Галичини першої половини ХХ ст. аудиторію. Виконавцями музичної програми були: оркестр оперного театру (Л. Туркевич), мішаний хор Інституту народної творчості (Є. Козак), чоловічий хор “Сурма” (О. Плешкевич), чоловічий хор дивізії “Галичина” (В. Осташевський), співачка М. Сабат-Свірська, солісти театру Н. Шевченко, С. Гавришук, Л. Ольховий, В. Тисяк, скрипалька Л. Деркач, квартет “Богема”, капела бандуристів (С. Ганушевський), цимбаліст-віртуоз В. Габрид, гуцульський мандоліновий оркестр села Печеніжина (В. Якуб’як).

Організований Концертним бюро в листопаді 1943 р. вечір-дебют єдиної на той час в Україні капели бандуристів ім. Т. Шевченка також можна віднести до розряду мистецьких подій. На сцені оперного театру 12 виконавців під керівництвом Г. Китастого у барвистому народному вбранні натхненно виконували пісні в обробці М. Леонтовича, М. Лисенка, О. Кошиця – “Запорізький марш”, “Ой зійшла зоря”, “Котилася ясна зоря з неба”, “Чуєш, брате мій”. Незабутньою залишилася зустріч артистів з Митрополитом. Андрей Шептицький цікавився конструкціями бандур та з великою увагою слухав “Думи мої”, “Ой на горі, там жінці жнуть”, “Невольницький плач”, “Про Морозенка”. Концерт “дав змогу почути нашу народну музику у виді найбільш зближеному до первозору, що підкреслює нашу расову і культурну відрубність, що є доказом національної потенції” [26].

За ініціативою Концертного бюро у Львові проводився Перший краєвий конкурс хорів та конкурс самодіяльних солістів [27]. При ньому ще було організовано чоловічий хор, вокальний мішаний октет під керівництвом Я. Барнича, театр малих форм “Веселий Львів”, який згодом став самостійним театром. Серед великих масових імпрез – академії на честь М. Лисенка, Т. Шевченка, Лесі Українки, концерти симфонічного оркестру оперного театру під керівництвом Л. Туркевича. Бюро займало основну позицію в діяльності кабінету музики Інституту народної творчості й отримало широке визнання з боку громадськості Галичини та авторитетних українських митців.

Таким чином, діяльність Львівської філармонії та інших професійних музичних організацій Львова позитивно впливала на творчу активність музикантів, підтримувала національно-патріотичний дух людей. Мистецькі здобутки талановитих колективів та окремих виконавців зміцнювали моральний фундамент музичної культури краю, що складав основу для утвердження її авторитету в Європі.

1. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини ХІХ ст. – К., 1960.
2. Кияновська Л. Стильова еволюція галицької музичної культури ХІХ–ХХ ст. – Тернопіль, 2000.
3. Мазепа Л. Шлях до музичної академії у Львові. Том 1, 2. – Львів, 2003.
4. Витвицький В. Музичними шляхами. Спогади. – Мюнхен, 1989; Музикознавчі праці. Публіцистика / Упорядкування Л. Лехника. – Львів, 2003.

5. Fynjy.r Y4Erhlycmrt rekmnehyt; bnnz d @Utythfkmysq Ue,thys]@ (1939–1944) / – Kmdsd? 1997/
6. Довгалюк І., Шнерх С. Інститут народної творчості у Львові та культурно-освітнє життя Галичини в 1941–1944 роках // Записки товариства імені Шевченка. Том ССХХХІІ. Праці Музикознавчої комісії. – Львів, 1996. – С. 448–461.
7. Gall Jan. Filharmonia // Tygodnik muzyczny i teatralny. – Lwow. – 1902. – № 1. – S.5.
8. Див.: Діло. – 1902. – Ч.208, 255, 262; 1903. – Ч.289.
9. Мазепа Л. Там само. – С.88, 89.
10. Діло. – 1933. – Ч.8.
11. Рудницький А. Другий концерт філармонії // Діло. – 1933. – Ч.338.
12. Приймova І. VI симфонічний концерт // Діло. – 1935. – Ч.34.
13. Савицький Р. VII концерт Львівської філармонії // Діло. – 1935. – Ч.45.
14. Людкевич С. Перший філармонічний концерт // Діло. – 1935. – Ч.298.
15. Див.: Діло. – 1935. – Ч.345; 1936. – Ч.51; 1938. – Ч.87.
16. Савицький Р. А. Унінський, піаніст // Діло. – 1938. – Ч.21.
17. Людкевич С. Симпатична пара англійських артистів // Діло. – 1935. – Ч.35.
18. Див.: Діло. – 1938. – Ч.73, 98.
19. Див.: Вільна Україна. – 1940. – Ч.46, 59.
20. Витвицький В. Концерт з творів М.Д.Леонтовича // Вільна Україна. – 1941. – Ч.54.
21. Савицький Р. Музичне життя Львова (хроніка) // Радянська музика. – 1940. – № 5. – С.61.
22. Левітас Л. Високомайстерні концерти // Вільна Україна. – 1941. – Ч.78.
23. Барвінський В. Що принесла Радянська влада музикальній культурі Львова // Радянська музика. – 1940. – №5. – С.7.
24. Див.: Довгалюк І., Шнерх С. Інститут народної творчості у Львові та культурно-освітнє життя Галичини в 1941–1944 роках // Записки наукового товариства імені Шевченка. – Том ССХХХІІ. Праці Музикознавчої комісії. – Львів, 1996. – С.448–461.
25. Львівські вісті. – 1943. – Ч.197.
26. Хомінський Й. Концерт бандуристів // Львівські вісті. – 1943. – Ч.197.
27. Див.: Альманах Першого краєвого конкурсу хорів у Галичині. – Львів, 1943.

The article highlights the main stages of creative activity of Lviv Philharmonic society starting from the period of its foundation up to 1944. The article concentrates on the peculiarities of performing of the symphony orchestra, the soloists and the artistic groups of the Philharmonic society. The names of the leading conductors, artists and musicians are mentioned in the article. The material is based on the information from the periodicals.

Зоряна Валіхновська

ДЯКІВСЬКЕ ТОВАРИСТВО У СТАНИСЛАВОВІ

Український церковний спів, освячений віками, бере свій початок від часу офіційного прийняття християнства в давній Русі. Ще Володимиром Великим започатковуються школи для вивчення церковного співу, як, наприклад, “двор демесников за святою Богородицею над горою в Києві” [1]. Церковний спів привертав увагу людей, оберігаючи їх від пустих і марних образів, світових розкошів, підносив розум і серце до краси, що у мистецькій